

WOWD enquête 'verliezen jonge duiven'

Onze sport komt steeds meer onder maatschappelijke druk te staan. We zullen dus moeten aantonen dat wij op een verantwoorde wijze met onze duiven omgaan. De NPO laat daarom zo nu en dan onderzoek doen, gericht op het bevorderen van het welzijn van onze duiven. Het onderzoek 'Klimaatbehoeften van postduiven tijdens transport' is daar een goed voorbeeld van. In dit kader past ook het onderzoek naar verliezen met jonge duiven. Hoe groot zijn die verliezen? Hoe kunnen wij deze verliezen tot een minimum beperken? Om hier enig inzicht in te krijgen heeft de WOWD in 1998 een enquête gehouden.

Betrouwbaar

Op de oproep van de WOWD reageerden veel liefhebbers door een enquêteformulier aan te vragen. Uiteindelijk stuurden 316 liefhebbers de ingevulde formulieren terug. Bij analyse van deze gegevens bleken enkele afdelingen slecht vertegenwoordigd, waarop de WOWD besloot alsnog een korte vragenlijst te sturen naar liefhebbers die wel een formulier hadden aangevraagd, maar deze niet hadden ingestuurd. Hierop reageerden 93 liefhebbers.

Vergelijking van de getallen van de eerste en de (verkorte) tweede enquête leverden dezelfde percentages verliezen op in de diverse categorieën (zie ook tabel 1). Dat is een verheugend verschijnsel, want het betekent in de eerste plaats dat de cijfers uit de eerste enquête een betrouwbare steekproef vormen. Het betekent ook dat statistisch gezien de gegevens uit de eerste en tweede enquête mogen worden samengesteld. Daardoor worden de conclusies, die er uit te trekken zijn, in feite harder.

Bij de verwerking van de gegevens zijn beide groepen dus samengevoegd.

In dit voorlopige verslag worden de getallen gepresenteerd zoals die uit de enquête te voorschijn kwamen. Om een verband tussen de verliezen en condities (verduisteren, medicijngebruik, veelvuldig africhten enz.) te kunnen aantonen is een nadere analyse van de gegevens vereist. Dit resultaat zullen we later presenteren.

Tabel 1 Overzicht van de verliezen van alle afdelingen tezamen

verlies oorzaak	aantal	% van geboren duiven
selectie voor spenen	414	2,1
selectie na spenen	716	3,7
verlies aan huis	2064	10,6
verlies africhting	1712	8,8
verlies wedvluchten	3072	15,8
Totaal verlies	7978	41,0%

Aantal geboren duiven: 19450

Deelnemers

Een overzicht van het aantal deelnemers aan de enquête, verdeeld over de 11 afdelingen van de NPO, is in tabel 2 weergegeven. We zien dat uit de afdelingen 6 (Noord-Holland) en 7 (Midden-Nederland) de minste respons is gekomen.

Tabel 2. Overzicht van de deelname aan de enquête

Afdeling	Aantal deelnemers
1. Zeeland '96	25
2. Brabant 2000	28
3. Oost-Brabant	52
4. Limburg	27
5. Zuid-Holland	42

6. Noord-Holland	12
7. Midden-Nederland	19
8. Gelders-Overijsselse Unie	64
9. Oost Nederland	50
10. Noord-Oost Nederland	56
11. Friesland '96	35
Totaal alle afdelingen	409

De verliezen over alle afdelingen

Het totaal aantal duiven dat geboren is bij de deelnemende liefhebbers bedraagt 19450. In tabel 1 is een uitsplitsing gemaakt van de aantallen duiven welke door de liefhebbers worden verwijderd en welke op de africhtingsvluchten en wedvluchten verloren gaan. Het aantal verloren duiven op de wedvluchten is het aantal duiven dat meerdere dagen na de vlucht nog niet op het hok was teruggekeerd. In de enquête werd namelijk de vraag gesteld hoeveel duiven terugkeerden op de dag van de vlucht, één dag later of meerdere dagen later. De verliespercentages zijn berekend aan de hand van het aantal geboren duiven.

Voordat de vluchten beginnen

Bekijken we de getallen dan zien we dat van de 19450 geboren duiven er na de laatste vlucht 7978 verloren zijn gegaan. Dit is 41%. Dit lijkt op het eerste gezicht een dramatisch hoog cijfer. Laten we dit eens nader bekijken.

Een aantal zaken zijn het vermelden waard. Zo blijkt het aantal duiven dat door selectie van de liefhebbers verdwijnt ca 6% te zijn. Als redenen worden het niet goed opgroeien en ziekteverschijnselen bij de piepers genoemd. We kunnen stellen dat bij het kweken van welke diersoort dan ook, een zeker percentage uitval onvermijdelijk is. Als we aannemen dat deze selectie op serieuze en verantwoorde wijze geschiedt, dan is het kennelijk inherent aan het kweken van duiven dat ca. 6% uitvalt. Verder gaat 11% van de duiven verloren aan huis voordat de vluchten begonnen zijn. Een deel van deze duiven zal uit eigen beweging een onderkomen elders zoeken. Een deel zal verongelukken in draden of ten prooi vallen aan roofvogels. Veel invloed kan de liefhebber echter niet uitoefenen op dit verliespercentage. We mogen dus stellen dat aan het houden van postduiven, zonder aan vluchten deel te nemen, tenminste een verliespercentage van 17% (6 + 11) verbonden is.

Africhtingsvluchten

Bezien we vervolgens het verliespercentage ten gevolge van het deelnemen aan africhtingsvluchten en aan wedvluchten dan blijkt dit 25% te zijn. Dat is dus een kwart van het aantal duiven dat er in 1999 gekweekt werd door de enquête invullers. Dat lijkt nog steeds veel, maar we kunnen hierbij de volgende kanttekening plaatsen.

Net als veel andere jonge dieren in het wild hebben ook postduiven de neiging het ouderlijk huis te verlaten, om zich elders te vestigen. Waarom en wanneer ze dit gaan doen is nog onbekend, omdat er geen onderzoek naar gedaan is. Het bevalt hen 'thuis' blijkbaar niet meer. Het bevordert in ieder geval de verspreiding van de soort en gaat inteelt tegen. Ook bij postduiven kennen we dat verschijnsel. Het houdt bij het begin van de vluchten niet op. Hoewel we over geringe aantallen praten, gaan er ook in de periode van de (opleer)vluchten gaan nog steeds jonge duiven bij het hok verloren. Wat we niet weten is hoeveel jongen er bij het hok verloren zouden zijn gegaan als ze niet op de wedvluchten zouden zijn ingezet. Daarover hebben we eenvoudigweg geen gegevens. Gemiddeld kunnen we stellen dat jonge duiven ongeveer elf weken vrij hebben rondgevlogen bij hun hok voordat de opleer vluchten beginnen. Drie à vier weken daarna beginnen voor deze duiven de echte wedvluchten. Het betreft hier zo'n elf weken tot aan het einde van die categorie wedvluchten.

Dringend gegevens nodig

Het is niet onredelijk te veronderstellen dat zonder wedvluchten het verdwijnen van jonge duiven op dezelfde voet zou zijn doorgegaan als voorheen. Dat zou betekenen dat 11% van

de 25% verliezen op de wedvluchten ook verloren zou zijn gegaan zonder deze vluchten. En dat zou weer betekenen dat de verliezen op de vluchten in werkelijkheid maar 14% is. Het laatste is echter niet meer dan een veronderstelling. We hebben hierover dringend gegevens nodig van liefhebbers die één of meer jaren gekend hebben waarin ze wel jongen gekweekt hebben, maar waarmee ze (om wat voor reden dan ook) niet gevlogen hebben op wedvluchten. We doen daarom hierbij een dringend beroep op liefhebbers, die in deze categorie vallen, om hun gegevens hierover aan ons ter beschikking te stellen. Ook al gaat het maar om een gering aantal. Het adres waar het naar toe kan worden gezonden is: Claylaan 6, 3431 EA, Nieuwegein.

Maar ook al zou het slechts gaan om een verliespercentage van 14% van het gekweekte aantal jongen, dan gaat het toch nog om 2500 à 3000 jonge duiven. En dat zijn er teveel! Dat er jonge duiven achterblijven op wedstrijden zullen we wel nooit helemaal kunnen vermijden, maar als we onszelf respecteren als duivenliefhebber zullen we er naar moeten streven dat dit eerder uitzondering dan regel wordt. Onze inspanningen zullen er dus op gericht moeten zijn dit percentage omlaag te brengen.

Verliezen per vlucht

Het is ook interessant om de verliespercentages per vlucht te bekijken. De gepresenteerde getallen zijn gemiddelden van alle afdelingen. Omdat uitschieters in één of twee afdelingen het gemiddelde nogal kunnen beïnvloeden, is ook de mediaan berekend. Wanneer je de verliespercentages van de afdelingen per vlucht in oplopende volgorde rangschikt is de mediaan het middelste getal.

Algemeen wordt aangenomen dat op de eerste vluchten de meeste duiven verloren gaan. De verliezen zouden minder worden naarmate de jonge duiven meer ervaring op gedaan hebben. De cijfers uit de enquête leren ons echter dat er een vrij constant verlies is over alle vluchten (tabel 3), tenminste als deze percentages zijn berekend als percentage van het aantal geboren jonge duiven.

Tabel 3. Verliespercentages per vlucht.

vlucht	1	2	3	4	5	6	7	8	9
gem. verlies %	2,4	2,7	1,8	1,1	1,2	1,0	1,9	1,4	0,8
mediaan %	2,3	2,5	1,5	1,2	1,3	0,9	1,2	1,1	0,4

Berekend als percentage van het aantal geboren duiven.

Naarmate de vluchten vorderen worden er echter minder duiven ingekorfd en zullen de verliezen in absolute aantallen ook afnemen. Vandaar dat deze weergave wellicht een wat vertekend beeld geeft. Daarom is ook het verliespercentage berekend als percentage van het aantal duiven dat op de betreffende vlucht is ingekorfd. Dit is in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 4. Verliespercentages per vlucht

vlucht	1	2	3	4	5	6	7	8	9
gem. verlies %	10,3	4,8	3,6	2,4	2,7	2,3	5,6	6,0	5,9
mediaan %	5,6	3,7	2,5	2,0	2,4	2,1	7,0	6,2	5,8

Berekend als percentage van het aantal ingekorfd duiven per vlucht.

Wanneer we de getallen in tabel 4 bekijken, dan kunnen we constateren dat op de eerste twee vluchten meer duiven verloren gaan dan op de vluchten 3 t/m 6. Kennelijk speelt ervaring een rol. Op de vluchten 3 t/m 6 zien we een constant verlies van ca 2%. Dit zijn voor de meeste afdelingen vluchten tot zo'n 400 km. Kijken we naar de vluchten 7, 8 en 9 (boven

de 400 km), dan nemen de verliezen weer toe met ongeveer een factor 3. Grotere afstanden brengen voor jonge duiven dus wel degelijk een aanmerkelijk risico met zich mee.

Voorlopige conclusies

Een totaal verliespercentage van 41% van het aantal geboren jonge duiven na de laatste vlucht lijkt op het eerste gezicht een hoog getal te zijn. Bij nadere beschouwing blijkt dat in ieder geval niet meer dan voor 25% aan de wedvluchten te kunnen worden toegeschreven. En waarschijnlijk zit in dit percentage nog een aanmerkelijk aandeel van dieren, die ook bij huis zouden zijn verdwenen. Nadere gegevens hierover zijn gewenst.

Niettemin is iedere duif, die niet thuis komt van een wedvlucht, er eentje teveel. Ons streven dient erop gericht te zijn het verliespercentage tot een minimum te beperken. Nadere analyse van de gegevens uit de enquête zou kunnen uitwijzen of er oorzaken voor grotere verliezen bij sommige liefhebbers zijn. Of waarom liefhebbers juist zo weinig duiven verliezen. Heeft verduisteren hier invloed op, of veelvuldig africhten? Uit de nu bekende gegevens kunnen we wel concluderen dat vluchten boven de 400 km tot grotere verliezen leiden. Is het ons ernst met het minimaliseren van de verliezen met jonge duiven, dan is een beperking van de vluchtlengte tot 400 km een eerste stap in die richting.

WOWD, oktober 1999